

Aan:
Zorgvuldig advies
Kwartiermaker Transgenderzorg
Grebbeberglaan 15
3527 VX Utrecht

Van:
Prof. dr. C. Noordam
Kwartiermaker Transgenderzorg Radboudumc

Centrumdirecteur
Prof. dr. C. Noordam
www.radboudumc.nl/amalia

KvK 41055629/4

Datum	Ons kenmerk	Pagina
18 juni 2020	01420AB	1 van 3

Uw kenmerk	Contactpersoon
------------	----------------

Onderwerp
Toekomstvisie transgenderzorg

Geachte kwartiermaker,

Met veel belangstelling hebben wij kennisgenomen van de Toekomstvisie Transgenderzorg. Deze visie geeft een goede en complete basis om op voort te borduren.

De minister van VWS heeft het Radboudumc in 2018 gevraagd om integrale transgenderzorg te gaan verlenen, naast de reeds bestaande transgendercentra Amsterdam UMC en UMCG. Hiermee wordt beoogd de stijgende wachttijden weer naar een acceptabel niveau te brengen en toe te groeien naar een betere verspreiding van transgenderzorg over Nederland, conform de wens van de belangenorganisaties.

Per 1 maart 2020 is de transgenderzorg voor kinderen en adolescenten tot 15 jaar van start gegaan in het Amalia Kinderziekenhuis van het Radboudumc, in nauwe samenwerking met Karakter en de Mutsaersstichting en met intensieve ondersteuning door het kenniscentrum voor genderdysphorie in Amsterdam. Ondanks de coronacrisis is de implementatie succesvol verlopen, vooral via digitale consulten. Binnenkort vindt een 1^e interne evaluatie plaats. Implementatie van transgenderzorg voor volwassenen staat gepland voor voorjaar 2021.

Visie op patiëntenzorg

Het Radboudumc wil vooroplopen in de vorming van een duurzame, innovatieve en betaalbare gezondheidszorg. Daarbij gelooft het Radboudumc in netwerksamenwerking, waarbij de patiënt de benodigde zorg op de juiste plek krijgt. Vanuit deze missie wordt ook de transgenderzorg vormgegeven. We gebruiken hierbij de reeds bestaande resources en infrastructuur van het Radboud Expertisecentrum DSD voor de implementatie van de nieuwe transgenderzorg. Het expertisecentrum is hiermee hernoemd tot Radboud Expertisecentrum Geslacht & Gender

(REG&G), een centrum waar zowel zorg voor mensen met variaties in de geslachtelijke ontwikkeling als ook genderdysphorie wordt geboden. Samen met de landelijke partners willen wij werken aan het verkorten van de wachttijden, die nog steeds inacceptabel hoog zijn. Wij bieden in het REG&G zorg van 0 tot 100, dit betekent dat er een zorgvuldige transitie zal plaatsvinden van kindzorg naar volwassenzorg. Dit zal in onze zorgpaden geïntegreerd worden. Van belang is hierbij zorg onder één dak met een gezamenlijk team voor kinderen, jongeren en volwassenen.

Samenwerking met een 2e lijnsziekenhuis in de regio is essentieel, met name rondom de chirurgische ingrepen (ivm krappe OK-capaciteit).

Zoals bekend heeft het Rijnstate in Arnhem aangegeven niet “zelfstandig” transgenderzorg voor volwassenen te kunnen gaan leveren. Wij onderzoeken momenteel, met het Rijnstate in Arnhem, hoe we in de zorgketen goed kunnen samenwerken om de benodigde chirurgische ingrepen te kunnen bieden aan zorgvragers.

Visie op onderzoek en onderwijs

Het Radboudumc heeft de academische verantwoordelijkheid om samen met de andere academische centra en andere betrokken partijen een stevige onderzoekslijn en -agenda op te zetten. Voor kindzorg is onlangs een multidisciplinaire werkgroep onderzoek opgestart om gezamenlijk richting te bepalen en potentiële onderzoekslijnen te bespreken. Hierbij wordt ook aangesloten op de landelijke onderzoekagenda en wordt geïnventariseerd welke lacunes er nog zijn, ook met betrekking tot leerstoelen.

Opleiding van zorgprofessionals zal in samenwerking met de huidige centra (Amsterdam, Groningen, Mutsaers stichting) plaatsvinden. De ontwikkeling van de transgenderzorg biedt kansen om studenten en arts-assistenten tijdens hun opleiding kennis te laten maken met vraagstukken rondom geslacht en gender.

Visie op zorgorganisatie/capaciteit

De berekende capaciteit m.b.t transgenderzorg voor kinderen is voor het eerste jaar vastgesteld op 150 nieuwe patiënten (kinderen en adolescenten tot 15 jaar). Naar huidige inzichten is deze capaciteitsinzet nog onvoldoende om de huidige wachtlijsten van kinderen significant te reduceren.

Voor volwassenen is het streven om te starten met 200 nieuwe patiënten per jaar, inclusief doorstroom van adolescenten naar volwassenzorg.

Vanuit onze netwerkgedachte streven wij naar ‘Zorg Dichtbij’, samen met onze netwerkpartners. Dit geldt ook voor transgenderzorg. Stapsgewijs betrekken wij nieuwe partners om in samenhang de complete zorgbehoefte van zorgvragers te kunnen dekken. Netwerkvorming moet zich inhoudelijk in de praktijk ontwikkelen, gesteund door heldere bestuurlijke en financiële afspraken. Ook vragen rond privacy/toegang tot patiëntgegevens moeten hierin worden meegenomen.

Voortgang Radboudumc

Het Radboudumc heeft bij de Minister en de zorgverzekeraars aangegeven dat de huidige OK-capaciteit en inzet van medisch en zorgpersoneel ontoereikend zijn voor de opstart van volwassenzorg binnen het Radboudumc. Belangrijk te vermelden dat de medezeggenschapsorganen binnen het Radboudumc hebben aangegeven dat transgenderzorg andere cruciale academische zorg van het Radboudumc niet mag verdringen. Het opzetten van een nieuw centrum vraagt veel voorbereidingswerkzaamheden, zoals integrale afstemming van de

Datum
18 juni 2020

Ons kenmerk
01420AB

Pagina
3 van 3

inhoud van de zorgpaden en intensieve afstemming met onze regiopartners hierbij. Oftewel: Radboudumc kan transgenderzorg alleen aanbieden als deze op nacalculatie wordt vergoed vanuit verzekeraars en geen onderdeel vormt van het huidige productieplafond. Daarnaast moeten ook opstartkosten worden vergoed.

Wij constateren dat er een financieel en dus continuïteitsrisico blijft bestaan voor het Radboudumc, dat hiermee uitbreiding van het zorgvolume in gevaar brengt.

Een belangrijk onderdeel van het zorgpad behelst "Samen Beslissen". Vanuit de missie van het Radboudumc om waardevolle zorg te leveren voor iedere individuele patiënt is een gezamenlijk keuzeproces cruciaal. Binnen het Radboudumc zijn diverse "Samen Beslissen"-initiatieven opgestart, ook transgenderzorg zal deze werkwijze vormgeven in haar zorgpaden, die samen met de patiëntenverenigingen worden opgesteld en geëvalueerd.

Tot zover onze reactie op uw beleidsstuk. Voor vragen/opmerkingen kunt u contact opnemen met ondergetekende.

Prof. dr. C. Noordam
Directeur Radboudumc Amalia Kinderziekenhuis